

Præsteløftet, at Præsten forpligter sig til at forkynde Guds Ord, som det findes i den hellige Skrift og i den danske Folkekirkes symbolske Bøger. Men det er ganske overladt til Præsten selv, *hvilke* Guds Ord, han finder deri. Der er intet Menneske, der vil sige, at alt, hvad der staar i de symbolske Bøger, er Guds Ord. Nej, det Præsten er forpligtet til, er kun at forkynde det, han finder deri som Guds Ord. Men det vil sige, at det er ganske overladt til ham selv, hvorledes han vil fortolke det, og det giver derfor ikke Menigheden Spor af Garanti. Derfor tror jeg, man ganske rolig kunde lade dette Løfte blive borte. Men derfor maa den højtærede Minister ikke tro, at vi have en ubegrænset Præstefrihed, og jeg ønsker det heller ikke inden for Folkekirken. Folkekirken har sine Love og Bestemmelser, og inden for dem maa selvfølgelig dens Embedsmænd bevæge sig. Løftet er ikke det, der bestemmer Embedsmændenes Stilling. Det tror jeg, man ofte tager ganske fejl af. Min Grund til at ønske Præsteløftet bort, er den, at det giver Menigheden en tilsyneladende Garanti, uden at der i Virkeligheden er Spor af Garanti deri. Hvad Præsterne angaar, villø de ogsaa uden Løftet være bundne af det evangelisk-lutherske, vel at mærke saaledes, som det evangelisk-lutherske til syvende og sidst fortolkes af Danmarks Højesteret. Er der noget, der viser, at Folkekirken er en borgerlig Indretning, er det dette, at Spørgsmaalet om, hvad der er evangelisk-luthersk, til syvende og sidst kan indankes for Danmarks Højesteret, og skal afgøres af den. Den er dog en saa god borgerlig Indretning som nogen, men den skal bestemmes, hvad der skal anses for evangelisk-luthersk. Danmarks Højesteret har altid, naar den Slags Spørgsmaal har været indanket for den, været overordentlig varsom med at trække Grænserne for snævert, været overordentlig varsom med at blande sig for dybt ind i de kirkelige Lærespørgsmaal. Den *kan* gøre det og *skal* gøre det, naar Grænserne blive overtraadte paa en saadan Maade, at de verdslige Medlemmer af Højesteret tør sige: Uoverensstemmelsen med det lutherske er her saa soleklar, at vi som Jurister, som almindelige Borgere og som Dommere maa erkende, at det ikke kan forliges med Folkekirkens Regler. Men denne Afgørelse er sandelig ikke en kirkelig Afgørelse, det er en fuldstændig borgerlig Afgørelse, en Afgørelse, i Tilfælde, hvor ethvert fornuftigt Menneske vil sige: Her ere Grænserne for det evangelisk-lutherske overtraadte.

Disse Grænser har Højesteret heldigvis holdt saa vide som vel muligt. Jeg vilde være meget betænkelig, hvis vi fik en kirkelig Forsamling, søm i Stedet for vor Højesteret skulde afgøre, hvad det evangelisk-lutherske var; thi den vilde sandsynligvis trække Grænserne ganske anderledes snævert, end denne borgerlige Domstol gør. Jeg skal indskrænke mig hertil, og jeg vil ønske, at denne Lov og disse Love i det hele maa blive behandlede omhyggeligt baade her i Salen og udenfor. Men inden jeg slutter, vilde jeg gerne gøre opmærksom paa en Ting, som jeg tror ogsaa bør nøje overvejes, nemlig om det ikke vil være nødvendigt her som i mange andre Tilfælde at træffe noget forskellige Lovbestemmelser for Forholdene i Kjøbenhavn og i de store Købstæder og Forholdene paa Landet. Vi have jo f. Eks. med Hensyn til Skolevæsenet forskellige Regler for Landsbyskolerne og Købstadskolerne og Skolerne i Kjøbenhavn, og noget lignende tror jeg, vi maa have med Hensyn til de folkekirkelige Forhold. Thi man kan nu en Gang ikke lægge de samme Regler til Grund her i Kjøbenhavn med de uhyre Sogne og den stærkt skiftende Befolkning, som man kan lægge til Grund i en lille Landsbymenighed, et lille Sogn, til hvilket Befolkningen er knyttet ganske anderledes fast. Jeg tror, det vil blive nødvendigt at træffe forskellige Bestemmelser. Naar man f. Eks. siger: Vi villø give Valgmenigheder Ret til at benytte Sognekirkerne i større Omfang end før, er det, som Forholdene ere i Kjøbenhavn, i mange Tilfælde en plat Umulighed, hvis de ville benytte Kirkerne om Søndagen. En anden Sag vilde det være, hvis man vilde nøjes med at benytte dem om Hverdagen, men det følger af sig selv, at ifølge den Betydning, Søndagen har inden for den kristne Kirke, vil man ikke gøre det, man vil ønske at kunne afholde sin Gudstjeneste om Søndagen, og da er der ligefrem ikke Plads i de fleste kjøbenhavnske Kirker, fordi der ere kirkelige Forretninger fra Morgen til Aften. Det er altsaa en Ting, der maa tages under Overvejelse. Thi det vilde dog være urimeligt at love de fri Kredse, der ønske at danne sig her i Landet, Adgang til Kirkerne, naar de i Virkeligheden ikke kunne faa det. Og netop her i Kjøbenhavn ville de fri Kredses Tal under en saadan Lovgivning blive meget stort. Hvis det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds har Ret — og jeg tror absolut, at han vil faa Ret — deri, at der i mange af de store kjøbenhavnske